Evangelium ruší byznys

Původ materiálu
Alžběta Hatajová
Pořadí v lekci
15

Téma

Lidé jsou někdy velmi snadno manipulovatelní a strhnutelní na jednu či druhou stranu.

Cíl

Děti by si měly uvědomit, že je dobře mít nějakou zábavu, věci, které mě těší, které zrovna frčí. Ale nesmí se nám to stát modlou. Vždy je tu někdo důležitější, kdo by měl hrát prim. Totiž Pán Bůh.

Pro učitele

Biblický text: Sk 19,23–40

Výkladové poznámky

Asijská provincie byla římská provincie v západní části Asie v dnešním Turecku. Byla to jedna z nejbohatších římských provincií, protože tam bylo mnoho významných měst, jako Efez (hlavní město), Pergamen, Smyrna, Sardy.

Pavel zde působil 2–3 roky (Sk 19,8–10; Sk 20,31). Lukáš popisuje poměrně impozantní obraz velkého misionáře, který svým poselstvím zasahuje všechny — Židy i Řeky. Nemocní se díky jeho šatu uzdravují (i od zlých duchů). Židovští exorcisté se snaží o totéž, ale troskotají. Pavlův úspěch je tak veliký, že se davy odříkají kouzel, odevzdávají Božímu soudu své zaříkávací příručky ohromné ceny a veřejně je pálí.

Proti Pavlovi se však staví někteří tvrdošíjní židé v synagoze. Pavel tak spolu se „svými“ synagogu opouští. Řek Tyrannos mu nabídl přednáškovou síň, kam směli přicházet i otroci.

Pavlův úspěch zasahuje i do byznysu kolem Artemidina chrámu, proto zde vznikne vzpoura. Její popis velmi plasticky ukazuje manipulovatelnost davu. Davové šílenství je zde podobné jako u Ježíše Krista: dav nejdřív volal „Hosana, synu Davidův!“, záhy však „Ukřižuj!“. Tady dav propadá Pavlovu učení, všichni masivně pálí čaroknihy, pak ale záhy volají „Velká je efezská

Artemis!“ a vrhají se na Pavlovy spolupracovníky. Pavlova snaha v tomto srocení rozumně promluvit nemá tváří v tvář řvoucímu davu smysl.

Artemis, bohyně plodnosti. V Efezu jí byl zasvěcen velký chrám, který byl jedním ze sedmi divů starověkého světa.

Městský tajemník: Vysoce postavený městský úředník (kancléř). Díky jeho velmi věcnému přístupu jsou Pavel i jeho druhové před davem uchráněni.

Úskalí

Ten patří sem, ten zase tam. Rádi a rychle druhé škatulkujeme (ten volí Losnu, ten zase Mažňáka) a podle toho se k němu chováme.

Ne každé davové vyžití je špatné. Jen je třeba si udržet svůj vlastní rozum, nenechat se strhnout k něčemu, co není naše přesvědčení. A nebo raději odejít.

Odkazy

Pollock, John: *Svatý Pavel — apoštol pohanů.* Praha: Návrat domů, 2003

Bornkamm, Günther: *Apoštol Pavel.* Praha: Kalich, 1998

Pro děti

Předškolní věk

Těší vás, když vás mají ostatní děti rády? Když si s vámi chtějí všichni hrát? To je moc pěkné, když jste třeba ve školce oblíbení. A je zase docela smutné, když si s vámi nikdo hrát nechce. Když s vámi nechce jít nikdo za ruku. Když se vám třeba někdo směje. Nebo když vám nějak ubližuje. To je vlastně hodně ošklivé. To se nedělá. To víme všichni. Ani my se takhle nemáme nikdy chovat. I když nás někdo zlobí (třeba sourozenci), neznamená to, že na něj můžeme být ošklivi nebo mu dělat nějaké naschvály nebo ošklivosti! Takhle bychom se pak akorát všichni prali a hádali a bylo by to tady na tom světě k nevydržení.

(Použít nějakou figurku jako Pavla a s tou vyprávět tento úvod. Zároveň již mít rozestavěné další figurky — dav lidí, kteří stojí kolem figurky Demetria. Ne moc pohromadě, ještě nejsou davem. Pak ale postupně začnou přibíhat k Pavlovi. Chtějí slyšet, co vypráví.)

Dnešní příběh je o velice odvážném Pavlovi, který chtěl říct lidem, že se mají k sobě chovat pěkně a mít se rádi a že si nemají ubližovat. Jednou Pavel doputoval do města, kde ještě nikdy

nebyl. A tak tam začal vyprávět o tom, jak bychom se k sobě měli chovat, aby z nás měl Pán Ježíš radost a abychom měli radost také my. A představte si, lidem se to jeho povídání moc líbilo. Všichni ho chtěli slyšet. *(Upozornit na dav figurek.)* A tak se stal Pavel hned taky velmi oblíbený. Každý si s ním chtěl povídat, každý ho měl rád.

V tom městě bydlel ale jeden pán *(figurka Demetria)*, jmenoval se Demetrios, který byl hodně na Pavla rozzlobený. On byl totiž dřív taky oblíbený. Ale když přišel do města Pavel, všichni si oblíbili Pavla a nikdo se o tohoto pána moc nestaral. On ten pán mohl také jít a poslechnout si, co zajímavého Pavel vypráví o Ježíši. Ale to on neudělal. On totiž nevěřil v Pána Ježíše ani v Pána Boha. Věřil jen v jednu jinou bohyni, pro kterou vyráběl také sošky. Ale ty sošky mu teď stály kolem domu a nikdo si je od něj nechtěl koupit. Nikoho nezajímaly. A tak se ten pán rozhodl, že bude s Pavlem bojovat. Ne jako nějaký zbojník nebo jako nějaký rváč. Ale že s ním bude bojovat o oblíbenost.

A tak vyšel do města a začal vykřikovat po ulicích, že jediná dobrá bohyně je ta jeho a že ji měl první a ať nikdo Pavlovi nevěří, že si to všechno s Pánem Ježíšem vymyslel. A co myslíte, uvěřili lidi tomu pánovi nebo zůstali s Pavlem? Představte si, uvěřili mu to. *(Přesunout téměř všechny figurky davu k Demetriovi.)* A skoro všichni opustili Pavla a šli za Demetriem a volali. „Ano, máš pravdu, jediná pravá bohyně je přece ta tvoje. Jak jsme na to jenom mohli zapomenout?“ To musel být Pavel smutný. Najednou byli všichni pryč, Pán Ježíš je už nezajímal.

Ale protože Pavel Pánu Ježíši věřil a věděl, že by se mu nelíbilo, kdyby se s někým hádal nebo dokonce pral, řekl si, že se takhle ošklivě on chovat nebude. A to bylo také to nejlepší, co mohl udělat. Vždyť nezůstal sám! Když se pořádně rozhlédl, zjistil, že tam s ním zůstalo ještě docela dost kamarádů, těch, kteří se nenechali zmást. A tak se radoval s nimi a jim také řekl, jak si jich váží a že udělali to nejlepší, že zůstali. Ne že zůstali s ním, ale že zůstali věrní Pánu Ježíši.

Pomůcky: Figurky postav např. z lega nebo flanelografu. Je dobré mít výrazně odlišenou postavu Pavla a Demetria.

Mladší školní věk

Zlobí vás, když někomu něco vysvětlujete a on tomu nerozumí? Když vás nechápe a třeba to pak vypráví někomu dalšímu úplně jinak, než jak jste mu to říkali? Dá se s tím něco dělat?

(Je dobré uvést nějaký příklad. Např.: Kdybyste přišli po víkendu a vyprávěli svým spolužákům o krásném víkendu, který jste zažili někde v lesích na výletě a spolužáci by vás litovali. Snažili byste se jim vysvětlit, že to bylo krásné, že vás to baví a těší, ale už byste slyšeli, jak to vypráví někomu dalšímu jako: „Chudák, musel být v lese! To je hrůza!“.)

Takové neporozumění může být někdy taky pěkně nebezpečné.

Jen si poslechněte, co se jednou přihodilo apoštolu Pavlovi: Na své cestě po městech se dostal také do velkého města Efez. Tady byla spousta lidí, kterým se moc líbilo jeho povídání o Pánu Ježíši a přicházelo jich stále víc a víc. Pavel tam proto zůstal dlouho. Když už tam byl dva roky, všichni lidé ho znali. A někteří z nich si také všimli, že má Pavel velký dar od Pána Boha nejen vyprávět o Ježíši, ale také dělat nějaké věci, kterými pomůže druhým — zázraky. Velmi brzy se ukázalo, že tomu ale ne všichni dobře rozumí. Lidé viděli zázraky v Pavlovi, ne v Pánu Bohu. Netušili, že by bez Boha nesvedl vůbec nic. A tak brali věci, kterých se Pavel dotkl a nosili je lidem, aby na ně působil svou zázračnou silou — např. Jedna maminka vzala šátek, který předtím Pavel držel v ruce, donesla ho svému nemocnému synovi, který byl tak nemocný, že sám za Pavlem nemohl. Ovázala ho tímto šátkem a chlapci se udělalo dobře. Tak to lidé dělali a Pavel o tom ani nevěděl. Co myslíte, kdyby o tom věděl, líbilo by se mu to nebo ne? (Líbilo jen ve chvíli, kdy by lidé pochopili, že se uzdravují díky působení Pána Boha a ne díky působení šátku nebo Pavla).

Pak byli ve městě ale také lidé, kteří zneužívali toho, jak se Pavlovi daří a tak z toho, co Pavel lidem vyprávěl o Pánu Ježíši dělali akorát nějaké kejkle a čáry. Ale nemyslete si, dělat si z Pána Boha legraci, to se nevyplácí. A tak to taky tihle čarodějové pěkně odskákali. Místo, aby se jim povedlo lidi uzdravit, jako se to dařilo Pavlovi, protože se spoléhal na Pána Boha, tak tihle podvodníci, když to zkusili, všechny špatné nemoci se jen přesunuly na ně. Tak to už jim do smíchu nebylo ani trochu. Litovali toho, že si takhle vymýšleli. A hned se o tom taky dozvědělo celé město. O to víc všichni věřili tomu, co Pavel dělá a že jen on je ten správný člověk Boží. Všichni tak také rychle uvěřili příběhu o Pánu Ježíši, který Pavel lidem vyprávěl.

Ale lidé v Efezu, to byli lidé, kteří se vždycky pro něco nadchli, dokud nepřišlo něco jiného. A ono přijde vždycky něco jiného, něco nového, něco, co chtějí všichni, hned a za každou cenu. Oni Pavla nepochopili. Jen se jim líbilo, že přišel s něčím novým, neokoukaným, zázračným. Když už to ale znali, okoukalo se jim to a nechali to být. Hledali nové senzace. Pavla to asi zlobilo. Jako by to zlobilo i nás, kdyby někdo nepochopil naše vyprávění a zkreslil ho podle sebe (jako jsme si povídali na začátku).

Pavel poznal, že jsou lidé v Efezu velmi snadno zmanipulovatelní. Že je může ovládnout kdokoliv čímkoliv. Pavlovi nešlo o slávu, o známost a o zázraky, ale o vyprávění o Pánu Ježíši. A tak se s Efezany Pavel rozloučil a vydal se na cestu dál.

Myslíte si, že ten, kdo nejvíc nahlas křičí, má taky pravdu? (hra „Reklamní specialista“)

Každý dostane nějaký předmět (mýdlo, ponožku, hřeben, zubní pastu, jogurt…) a každý by měl na svůj předmět udělat takovou reklamu, která se bude snažit ostatní přesvědčit o tom, že je

to skvělá věc. Takhle funguje dnešní reklama, takhle se dříve snažili lidé získat pozornost taky — ti, kteří vymítali démony i ti, kteří se báli, že Pavel příliš zabírá pozornost posluchačů a vyvolali vzpouru.

Pomůcky: Výstřižky z časopisu — fanoušci fotbalu (poklidní i bojovní); předměty na hru: např. mýdlo, ponožka, hřeben, zubní pasta, jogurt…

Starší školní věk

Jste fanoušci, máte nějaké idoly, ke kterým vzhlížíte? Můžeme být fanoušci, třeba nějaké skupiny, zpěváka, blogera, youtubera, fotbalu či jiného sportu… To je v pořádku. Každý z nás něčemu asi fandí. Každý máme něco, co nás zajímá a není to stále to samé. Někdy je to sport, hudba, film, umění, zvířata, knihy…

Někteří z nás pak nosí znamení této záliby, třeba přívěsky, trička nebo fotky s podpisem. *(Ukážeme dětem některé předměty fotbalových či jiných fanoušků nebo jim to ukážeme na obrázcích. Co to znamená, když někdo něco takového má/nosí? Co znamená, když je někdo fanoušek? Co je na tom dobrého a co špatného?)*

Jindy se lidé rádi pro něco nadchnou a jsou také hrdí, že to mají. Často to může být i hodně populární. Určitě něco takového znáte — vloni to byly třeba spinnery, před tím gumičky loom bands. *(Můžete vyprávět, co to bylo v dobách vašeho dětství — např. Pogy, céčka… vyprávějte si s dětmi o takových věcech a proč to pro ně / vás je / bylo důležité. Pokud něco z toho vlastníte, přineste to s sebou.)*

Stalo se vám někdy, že vám to fandovství nebo nadšení způsobilo nějaké problémy? Že jste udělali něco, co jste udělat nechtěli, že jste z toho „zblbli“? Musíme si u toho také vždycky uvědomovat, že naše nadšení pro něco nemá být jediným smyslem našeho života a určitě nemá nahradit také naši víru v Pána Boha.

Dnešní příběh vypráví o tom, jak apoštol Pavel působil ve městě Efez, kde žili lidé, kteří byli velmi snadno zmanipulovatelní. A to čímkoliv. Rádi se stali fanoušky jednou toho, hned zase něčeho jiného. A když do toho města přišel Pavel a vyprávěl jim o Pánu Ježíši, tak to víte, že pro něj hned byli nadšeni. Věřili všemu, co jim o něm Pavel říkal a nakonec si z Pavla a jeho vyprávění udělali takovou modlu. Zkrátka propadli euforii z Pavla. Všude ho tak bylo plno. Nikdo nemluvil o ničem jiném.

Ale dá se říci, že pochopili víru v Pána Boha, že přijali dobrou zprávu o Pánu Ježíši? Nebo jen přijali něco nového, co je zrovna in, co frčí (jako ty spinnery) a chtěli toho být plní jako přeci všichni v Efezu!? Tak se stalo, že si brali domů věci, kterých se Pavel dotkl (jako talismany) a doufali, že jim pomohou vyléčit jejich blízké a jejich nemoci. A kupodivu to taky fungovalo.

O to větší fanklub pak Pavel měl. Ale pozor. Byl to fanklub Pavla, ne Boha! Byli tací — my bychom řekli čarodějové nebo mastičkáři, kteří toho chtěli zneužít ve svůj prospěch a na Pavlovi vydělat, a tak chodili a hlásili uzdravování ve jménu Pavlova Boha. Těm se to ale škaredě vymstilo. Všechny choroby, které chtěli z lidí za peníze ve jménu Pavlova Boha vytahat přeskákaly na ně. Takže pak už sotva chodili. To víte, že i tyto zprávy se rychle roznesly po městě. A tak všichni čarodějové a mastičkáři honem přišli a pálili svoje naučné knihy a chtěli se od Pavla všechno naučit a dozvědět. To vypadá celkem pěkně, ne? Ale ve skutečnosti to byla pořád jen ta euforie z něčeho nového, z něčeho co zrovna frčí.

Po čase se totiž na Pavla začal zlobit jeden obchodníček, kterému zrovna kvůli Pavlovi nešly kšefty. On totiž prodával malé stříbrné sošky bohyně města Efez, která se jmenovala Artemis. A to víte, že nešly na odbyt, když každý chtěl slyšet jen o Pavlovu Bohu. Tento člověk ale znal dobře Efezany a věděl, jak jsou snadno zmanipulovatelní a tak uspořádal pořádnou demonstraci. Viděli jste někdy nějakou demonstraci nebo fotky z demonstrace? *(Je vhodné mít nějaké, které můžete dětem ukázat.)* Vyšel do ulic a křičel: „Velká je bohyně Artemis“. Možná, že měl i nějaké transparenty s nápisy proti Pavlovi. A nedivte se, Pavel byl v kurzu už příliš dlouho a tak většina lidí, když slyšeli volání „Velká je bohyně Artemis!“, hned se k němu připojili a skandovali taky. Honem si vyráběli transparenty a nikdo by se už nepřiznal k tomu, že dřív takto provolával slávu Pavlovi a jeho Bohu. Dokonce chtěli Pavlovým pomocníkům ublížit. Naštěstí tam ale včas vstoupil správce zákona a celou demonstraci rozpustil.

To byl ale konec Pavlovy práce v tomto městě. Už věděl, že tady nezapůsobí. Že tu není pro něj bezpečno, a tak se vydal raději zase dál. Ale i když nadšení z Pána Boha a z příběhu o Ježíši opadlo, zůstalo v Efezu dost těch, kteří se nedali jen tak zmanipulovat a ovlivnit. Ti tam měli svůj sbor a scházeli se jako my dnes a o Pánu Ježíši si vyprávěli dál.

Hra „Poslouchej dobře“

Děti se rozdělí do dvojic. Jeden se stane kazatelem, druhý posluchač. Kazatel si stoupne na jinou stranu místnosti, než je posluchač. V Bibli si vybere jakýkoliv text a bude ho předčítat. Posluchač se pokusí zapisovat, co slyší od svého kazatele. Zároveň ale budou předčítat i jiní kazatelé. Lze hrát i na skupiny — každá skupina pošle za dveře několik misionářů (podle velikosti skupin), každý dostane jeden text, který pak přes místnost všichni najednou diktují své skupině. Jde o to, že také Pavel se pokoušet lidem kázat, ale ve velké nabídce to nebylo snadné slyšet.

Děti mohou vymyslet a vyrobit transparenty pro to, čemu fandí. Někdo může Pavlovi, jiný Artemis. Mohou se tak vžít do role skandujícího davu v Efezu.

Přesah

The tap tap: Kdo neskáče, není Čech. Kdo neskáče, není Čech je pěkné heslo. Ale co když někdo nemůže skákat? Nebo co když skákat nechce? Co když vypadá jinak nebo mu jen není veselo? Pak se na něj druzí zlobí. Apoštol Pavel také neskákal jako správný Athéňan.

My lidé v sobě často máme agresi. Jsou ale vhodná místa, kde se dá vybít. Ne na ulici ve rvačce, ale spíš třeba tím, že budu dělat nějaký sport (např. box). Příliš rozvášněný dav musí občas krotit pevnou a silnou rukou policie, aby nedošlo k násilí na bezbranných.

Liturgie

Písně

O Dianě v Efezu (HA< 152); *Čest dej* (SV 37); *Jděte po všem světě* (HA 118, BTS 86)

Biblický text k zapamatování

Nenechte se od nikoho svést prázdnými slovy. (Ef 5, 6a)

Rituál

Společné setkání lze pravidelně *zahajovat písní* např. Dík slovům tvým. Krátká je píseň *Dál přece nejdeme sami* (SV 39). Dá se využít také refrén písně *To já, ó Pane můj* (SV 331) a její první sloka „Koho pošlu, kdo se hlásí…" Na tyto písně se dá navázat představením postavy, o které si dnes budeme povídat.

Zahájení s pomocí *výtvarného znázornění*: Do světla reflektoru na plakátu umístíme dnešní postavu (černobílý obrázek), po vyprávění ji mohou děti vybarvit. Ve světle stále stojí Pavel. A dnes je tu také velmi hlučno.

Okénko do bohoslužeb

Připravte si předem dva druhy sladkostí (např. Lentilky a Bon Pari).

Děti, máte radši Lentilky nebo Bon Pari? Kdo má radši Lentilky, ať jde tady na tu stranu. *(Ukažte na jednu stranu. Všechny děti, které tam přijdou dostanou po jednom bonbonu.)*

Výborně. A kdo má radši Bon Pari, ať jde tady na tu stranu. *(Ukažte na jednu druhou stranu. Všechny děti, které tam přijdou dostanou po jednom bonbonu.)*

A teď dostali všichni bonbon. Nebo každý, kdo si vybral, co má radši. A jsou taky lidi, kteří by chtěli všechny dobroty. Nejdřív lentilky, potom bon pari, potom zase jiné a jiné. Hlavně, když to

bude něco dobrého pro ně. Nejlíp bonbony, které ještě neochutnali, které neznají.

A tak by mohl přijít takový člověk, říkejme mu třeba Pepík, a ten by mohl říct: Já mám radši lentilky a stoupnout si tu s ostatními dětmi. A pak, když jsem se ptal(a), kdo má radši bon pari by se mohl sebrat a jít na druhou stranu. To ale není dobře. Člověk si má stát za tím, co řekl. Co má rád.

Povídáme si tu o bonbonech a o nic nejde. Ale vy si dnes budete povídat o Pavlovi, který lidem nabízel víru v Pána Ježíše a všichni ji chtěli. Ale pak přišel zase někdo jiný, kdo nabízel něco jiného, lákavého a tak skoro všichni Pavla opustili, zapomněli na Pána Ježíše a vydali se za jinými lákadly. A to je smutné. To není dobře. Takhle bychom Pána Ježíše neměli opouštět. Ani pro bonbony, které chutnají lépe, ani pro nic jiného.

Modlitba

Ježíš chce být pro nás důležitý vždycky. Bez ohledu na to, čím jsme zrovna zaujatí. Každé dítě může v modlitbě poděkovat za věci, které mu zrovna dělají velké potěšení, co ho zrovna nadchává. Věci, které nám dělají radost a víra patří k sobě. To můžeme v této modlitbě zdůraznit.

Odkaz na píseň
Čest dej (SV37)
Jděte po všem světě (BTS86)
Cílová skupina
Předškolní
Mladší školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami IV (s apoštoly, s Janem a celou církví)
Biblický odkaz (kat)
Skutky 19